

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Sundsvalls tingsrätts dom den 19 oktober 2022 i mål nr B 1900-22, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande (Åklagare)

Kammaråklagare Ida Annerstedt
Åklagarkammaren i Sundsvall

Klagande (Målsägande)

Sekretess MA, se Partsbilaga sekretess
Sekretess

Företrädd av åklagaren

Motpart (Tilltalad)

MIO Carl Åke Lidén, 20060807-0157
Barometervägen 3
865 91 Alnö

Offentlig försvarare: Advokat Staffan Blyberg
Kust Advokater
Köpmangatan 2
871 30 Härnösand

Motpart-vårdnadshavare (part)

1. EMMA Maria Lidén Thyr, 19820927-7808
Barometervägen 3
865 91 Alnö

2. OLA Hans-Peter Sevandersson, 19791020-2733
Knopvägen 8 B
865 33 Alnö

SAKEN

Våldtäkt mot barn m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten fastställer tingsrättens dom.

Hovrätten fastställer tingsrättens sekretessförordnande och förordnar att sekretessbestämmelsen i 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig för de uppgifter som lagts fram vid hovrättens huvudförhandling inom stängda dörrar och som kan röja Sekretess MA:s, Sekretess ÅA:s och Sekretess ÅB:s identiteter.

Staffan Blyberg får ersättning av staten för arbete med 16 223 kr, varav 3 245 kr utgör mervärdesskatt. Denna kostnad ska staten stå för.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Åklagaren har yrkat att hovrätten dömer Mio Lidén för våldtäkt mot barn i enlighet med åtalet och i andra hand sexuellt utnyttjande av barn. Åklagaren har härvid förklarat att hon godtar tingsrättens bedömning om att några anala samlag inte förekommit.

Sekretess MA har yrkat att hovrätten bifaller hennes skadeståndstalan avseende kränkningsersättning om 115 000 kr, varav 9 660 kr solidariskt med vårdnadshavarna Emma Lidén Thyr och Ola Sevandersson, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 24 juli 2022 till dess betalning sker.

Mio Lidén, Emma Lidén Thyr och Ola Sevandersson har motsatt sig att tingsrättens dom ändras.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

I hovrätten har åberopats samma bevisning som vid tingsrätten. De videoinspelade förhören med Sekretess MA, Sekretess ÅA, Mio Lidén och Emma Lidén Thyr har spelats upp.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning i fråga om skuld och rubricering. Tingsrättens dom ska alltså fastställas i dessa delar. I fråga om gärningen ska anses fri från ansvar enligt 6 kap. 14 § brottsbalken delar hovrätten tingsrättens bedömning med följande tillägg.

Ansvarsfrihetsregeln är tänkt att tillämpas för att undvika vad som kan te sig som orimliga konsekvenser av kriminaliseringen, exempelvis om den sexuella handlingen hade varit straffri om den yngre personen fyllt 15 år. I förarbetena anges som ett typexempel som omfattas av ansvarsfrihetsregeln är att en 16-åring och en 14-åring

som har en nära och god relation till varandra deltar i en ömsesidig och helt frivillig sexuell handling (se prop. 2004/05:45 s. 115 f. och s. 152 samt även rättsfallet NJA 2007 s. 201). Hovrätten anser att omständigheterna i detta fall är sådana som lagstiftaren haft i åtanke vid införandet av bestämmelsen. Mio Lidén och Sekretess MA har haft en förtroendefull och trygg relation, där det sexuella umgänget endast utgjort en mindre del. De har varit bästa vänner och de sexuella handlingarna har planerats i samförstånd och präglats av ömsesidighet och frivillighet. Det har inte förekommit några otillbörliga medel såsom våld, tvång eller någon form av påtryckning. Omständigheten att parterna haft kontakt via Snapchat och att deras meddelanden anspelat på sexuella handlingar föranleder ingen annan bedömning. De har båda betonat att meddelandena bara varit fantasier som de skrivit om när de varit åtskilda och längtat efter varandra. Det har inte heller framkommit något som visar att det som beskrivits i meddelandena genomförts av dem. Sekretess MA har även kommit långt i sin utveckling och har i förhör berättat och resonerat kring parternas förhållande på ett, för hennes ålder, moget och omdömesgillt sätt. Vad hon har berättat har tydligt bekräftats av Mio Lidén. Sekretess MA befinner sig även förhållandevis nära åldern för sexuell självbestämmanderätt och parternas åldersskillnad är ringa. Dessa omständigheter är sådana som medför att ansvarsfrihetsregeln är tillämplig.

Hovrätten delar alltså tingsrättens bedömning i fråga om att det är uppenbart att gärningen inte inneburit något övergrepp på Sekretess MA. Tingsrättens dom ska därför även fastställas i denna del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast **måndagen den 16 januari 2023**.

Marie Norberg

Julia Nilsson

Robin Ånholm

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Marie Norberg och Julia Nilsson, tf. hovrättsassessorn Robin Ånholm, referent, samt nämndemännen Ingemar Ahne och Inga-Maj Persson. Rätten är enig.

SUNDSVALLS TINGSRÄTT
UNGDOMSMÅL

Dom
Meddelad i Sundsvall
2022-10-19

Målnummer
B 1900-22

1. Parter och domslut

1.1 Mio Lidén

Parter

Tilltalad

MIO Carl Åke Lidén, 20060807-0157
Barometervägen 3, 865 91 Alnö

Vårdnadshavare

Emma Lidén Thyr
Barometervägen 3, 865 91 Alnö

Vårdnadshavare

Ola Sevandersson
Knopvägen 8 B, 865 33 Alnö

Offentlig försvarare

Advokat Staffan Blyberg
Kust Advokater, Box 1044, 851 11 Sundsvall

Åklagare

Kammaråklagare Ida Annerstedt
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Sundsvall
Box 721, 851 21 Sundsvall

Målsägande (part)

Sekretess MA
Sekretess

Målsägandebiträde

Advokat Johan Backlund
Stenstadsadvokaterna HB
Box 1018, 851 11 Sundsvall

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress

Box 467
851 06 Sundsvall

Besöksadress

Storgatan 39
Sundsvall

Expeditionstid

måndag - fredag
08:00-16:00

Telefon

060-18 67 00

E-post

sundsvalls.tingsratt@dom.se

Webb

www.sundsvallstingsratt.se

Domslut

Åtal som Mio Lidén frikänns från

Våldtäkt mot barn, 6 kap 4 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 augusti 2022, 2022-04-18 till 2022-07-24, Sundsvall

Skadestånd

Sekretess MA:s begäran om skadestånd avslås.

Sekretess

Sekretessbestämmelsen i 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifter som har lagts fram vid förhandling inom stängda dörrar och som kan röja Sekretess MA:s, Sekretess ÅA:s och Sekretess ÅB:s identitet.

Ersättning och återbetalning

Staten ska stå för kostnaderna.

Staffan Blyberg får ersättning av staten med 28 840 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 23 072 kr arbete
- 5 768 kr mervärdesskatt

Johan Backlund får ersättning av staten med 21 630 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 17 304 kr arbete
- 4 326 kr mervärdesskatt

2. Yrkanden

2.1 Stämningsansökan, aktbilaga 5, 2022-09-23, åtalspunkt 1

Våldtäkt mot barn, 6 kap 4 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 augusti 2022, 2022-04-18 – 2022-07-24, Sundsvall

Målsägande: Sekretess MA

Gärningsbeskrivning

1.1 VÅLDTÄKT MOT BARN (5000-K807131-22)

Mio Lidén har haft vaginala, anala och orala samlag med MA som var under 15 år. Det hände vid ett flertal gånger mellan den 18 april 2022 och den 24 juli 2022 på olika platser i Sundsvalls kommun. Mio Lidén begick gärningarna med uppsåt. Han hade kännedom om att MA var under 15 år.

Ansvarsyrkande i andra hand

SEXUELLT UTNYTTJANDE AV BARN

I vart fall bör gärningarna bedömas som sexuellt utnyttjande av barn.

2.2 Skadestånd

Sekretess MA har begärt att Mio Lidén ska betala skadestånd med 115 000 kr. Beloppet avser kränkning om 100 000 kr samt sveda och värk om 15 000 kr. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 24 juli 2022 tills betalning sker. Det har också begärts att 9 660 kr av beloppet ska betalas solidariskt med vårdnadshavarna Ola Sevandersson och Emma Lidén Thyr.

3. Skäl

3.1 Utredningen i målet

Ett videoinspelat polisförhör med Sekretess MA har spelats upp (målsäganden benämns härafter som "MA"). Målsägandeförhör har hållits med MA:s vårdnadshavare ÅA. Mio Lidén har hörts. Åklagaren har som övrig bevisning åberopat meddelanden som skickats mellan MA och Mio Lidén.

MA har åberopat samma bevisning som åklagaren.

På Mio Lidéns begäran har vittnesförhör hållits med Emma Lidén Thyr.

3.2 Tingsrättens bedömning

3.2.1 Rättsliga utgångspunkter

Den som har samlag med ett barn under 15 år döms enligt 6 kap. 4 § första stycket BrB för våldtäkt mot barn till fängelse i lägst två och högst sex år. Om brottet med hänsyn till omständigheterna är att anse som mindre allvarligt, döms personen enligt 6 kap. 5 § BrB för sexuellt utnyttjande av barn till fängelse i högst fyra år. Enligt ansvarsfrihetsregeln i 6 kap. 14 § BrB ska den som begått en gärning enligt 5 § mot ett barn under 15 år inte dömas till ansvar, om det är uppenbart att gärningen inte inneburit något övergrepp mot barnet med hänsyn till den ringa skillnaden i ålder och utveckling mellan den som begått gärningen och barnet samt omständigheterna i övrigt.

3.2.2 Mio Lidén har begått sexuellt utnyttjande av barn

Av MA:s och Mio Lidéns uppgifter har det framgått att de blev kära och inledde en parrelation i mars/april 2022, och att de efter 4–6 veckor började ha sexuellt umgänge. Detta fortsatte de med någon gång per vecka under den tid som anges i åtalet, dvs. i tre månaders tid. Umgänget innefattade orala och vaginala samlag. Det har inte visats att anala samlag förekom. Mio Lidén var medveten om att MA var under 15 år. Det finns därmed förutsättningar för att döma Mio Lidén för våldtäkt mot barn enligt 6 kap. 4 § första stycket BrB.

Frågan är då om brottet ska anses mindre grovt, så att det i stället ska bedömas som sexuellt utnyttjande av barn. Utgångspunkten är då att ett påtvingat samlag alltid ska bedömas som våldtäkt, medan en sexuell handling som är helt frivillig och ömsesidig kan bedömas som sexuellt utnyttjande av barn. Det förutsätter att målsäganden, med hänsyn till sin utveckling och omständigheterna i övrigt, haft förutsättningar att bedöma och ta ställning till situationen. Ett brott som begås mot ett mindre barn kan aldrig anses mindre grovt. (se NJA 2006 s. 79, NJA 2015 s. 948 och prop. 2004/05:45 s. 77 och 144)

Såväl MA som Mio Lidén har angett att det sexuella umgänget byggte på fullständig frivillighet och ömsesidighet. Frågan är då om MA har uppnått en sådan ålder och mognad att frivillighet från hennes sida har betydelse. Vid det första tillfället var MA 13 år och 7 månader. Högsta domstolen har i ett fall, där målsäganden var 13 år och 10 månader, konstaterat att målsäganden hade uppnått en sådan ålder att denna i sig inte kunde anses vara ett hinder mot att beakta frivilligheten (se NJA 2006 s. 79 I). Tingsrätten gör därför bedömningen att MA:s ålder inte hindrar att frivilligheten beaktas. Det har vidare inte kommit fram något angående MA:s mognad eller omständigheterna i övrigt som ger anledning att

bortse från frivilligheten. Varken MA:s ålder eller mognad talar alltså emot att hennes frivillighet ska beaktas.

Åklagaren har med hänvisning till meddelanden som MA och Mio Lidén skickat till varandra gjort gällande att Mio Lidéns brott inte kan bedömas som mindre grovt, eftersom de innehåller grova sexuella anspelningar och referenser till sexuellt våld. MA och Mio Lidén har båda förklarat att det som beskrivs i meddelandena är gemensamma fantasier som inte förekommit i verkligheten. Det har inte framkommit något som visar att det gått till på det sätt mellan MA och Mio Lidén som beskrivs i meddelandena. Något stöd för att MA utsatts för våld, tvång, övertalning eller påtryckningar av annat slag har alltså inte framkommit. Mot denna bakgrund står det klart att Mio Lidéns brott är mindre allvarligt, och att han alltså gjort sig skyldig till sexuellt utnyttjande av barn enligt 6 kap. 5 § BrB.

Frågan är här efter om gärningen ska vara fri från ansvar med stöd av ansvarsfrihetsregeln i 6 kap. 14 § BrB.

3.2.3 Ska Mio Lidén gå fri från ansvar?

Bedömningen enligt 6 kap. 14 § BrB hänför sig främst till ungdomarnas ålder, mognad och utveckling i förhållande till varandra, deras relation till varandra och omständigheterna kring den sexuella handlingen. Tillsammans ska omständigheterna visa att det är uppenbart att den sexuella handlingen inte inneburit något övergrepp mot målsäganden. I förarbetena till ansvarsfrihetsregeln anges som ett typexempel att en 16-åring och en 14-åring som har en nära och god relation till varandra deltar i en ömsesidig och helt frivillig sexuell handling. (se a. prop. s. 115 f. och 152 samt NJA 2007 s. 201)

Som framgått var MA vid det första brottstillfället 13 år och 7 månader gammal. Mio Lidén var 15 år och 8 månader gammal. Skillnaden i ålder och utveckling mellan dem kan inte anses så stor att ansvarsfrihetsregeln inte kan tillämpas.

Såväl MA som Mio Lidén har beskrivit att de haft en förtroendefull och trygg relation, där det sexuella umgänget endast varit en mindre del. De har angett att det sexuella umgänget var något som de båda planerade i samförstånd. MA har beskrivit Mio Lidén som sin bästa vän. Det står klart att de haft en nära och god relation.

Det har framgått att MA under perioden mådde dåligt psykiskt, och MA:s vårdnadshavare har uppfattat att relationen med Mio Lidén påverkat MA:s mående till det sämre. MA har för sin del angett att hennes dåliga mående kom sig av en konfliktfylld situation i familjen och att Mio Lidén fick henne att må bättre. Den bevisning som lagts fram tyder inte på att MA påverkats negativt av gärningen eller att hon uppfattat den som ett övergrepp.

Vid en sammantagen bedömning kommer tingsrätten fram till att samlagen mellan Mio Lidén och MA uppenbart inte inneburit något övergrepp på MA. Mio Lidén ska då inte dömas för brottet.

3.2.4 Skadestånd

Den bedömning som tingsrätten gjort i ansvarsfrågan innebär att MA:s skadeståndsyrkande mot Mio Lidén och hans vårdnadshavare ska avslås.

3.2.5 Ersättning till målsägandebiträdet och försvararen

Den ersättning som Staffan Blyberg och Johan Backlund begärt framstår som skälig och ska godtas. Den ersättningen ska staten stå för.

4. Rätten

Rådmannen Sandra Åström Bodin samt nämndemän.

Digitalt signerad av rådmannen Sandra Åström Bodin

5. Överklagandeinformation

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Sundsvalls tingsrätt senast den 9 november 2022. Överklagandet ska vara skriftligt. Sundsvalls tingsrätt skickar det vidare till Hovrätten för Nedre Norrland.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Sundsvalls tingsrätts namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Sundsvalls tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Sundsvalls tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Hovrätten för Nedre Norrland.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Hovrätten för Nedre Norrland skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Hovrätten för Nedre Norrland tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i 4 olika fall.

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Det krävs också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Sundsvalls tingsrätt eller Hovrätten för Nedre Norrland om du har frågor.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se